Omaishoitajaliitto

Asiantuntijalausunto koskien valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026-2029

StV:n etäkuuleminen 13.5.2025

Sari Tervonen, toiminnanjohtaja



Omaishoitajaliiton huomiot talouden suunnitelmaan

- Omaishoidon vähimmäispalkkion korotus
- Omaishoito sosiaalisena riskinä
- Keinoja kannustaa: palkkiotaso, veroratkaisut, toimet omaishoidon ja ansiotyön yhteensovittamiseksi, ratkaisut eri yhteiskuntapolitiikan alueilla
- Kela-selvitys
- Vaihtoehtoiskustannukset
- Läheis- ja omaishoidon strategiat

Miten palkkion korotus toimeenpannaan, jotta lisäys omaishoitoon toteutuu tosiasiallisesti?

- Ehdotettu lisäsumma on riittämätön suhteessa nykytilaan ja tarpeeseen
- Palkkion korotuksen säätäminen lailla + vuoden 2026 indeksi varmistettava
- Seuranta toimeenpanoon hyvinvointialueilla, koska valtionavustukset eivät korvamerkittyjä ja hyvinvointialueilla itsemääräämisoikeus myös määrätä omaishoidon tuen palkkioista:

  - ✓ Omaishoitajien absoluuttinen määrä ja sen kehitys
  - ✓ Omaishoitajien määrä suhteessa väestöön/erikseen myös ikääntyneeseen väestöön
  - ✓ Omaishoitajien keskimääräisten palkkioiden kehitys
  - ✓ Omaishoidon määrärahojen kehitys absoluuttisesti ja suhteessa omaishoitajien määrään

Huom! Määrärahojen kehityksen lisäksi pitää kehittää indikaattoreita omaishoidon tuen palveluiden riittävyyden ja toteutumisen arviointiin.

Kannustaminen omaishoitoon

- Omaishoidon tunnistaminen sosiaalisena riskinä osana sosiaaliturvauudistusta
- Omaishoidon ja ansiotyön yhteensovittamisen edistäminen
- Verotus: kaavamainen työhuonevähennys ja verotuksen keventäminen
- Hyvinvoinnin edistäminen kunnissa

Kela-selvitys

- Aikaisempia selvityksiä tehty, miten niitä hyödynnetään?
- Mitä maksatuksen siirto Kelalle käytännössä tarkoittaa:
  - ✓hakeminen
  - ✓myöntäminen
  - ✓seuranta
  - ✓muutoksen haku jne.
- Omaishoidon tuki perustuu palvelutarpeen arviointiin ja koostuu palkkion lisäksi palveluista: omaishoitajan vapaista, valmennuksesta sekä hyvinvointi- ja terveystarkastuksista ja muista tarvittavista palveluista.
- Hyvinvointialueiden sosiaalityöllä on tärkeä rooli omaishoitajan tukemisessa.

Omaishoidon määrä ja merkitys, vaihtoehtoiskustannukset

- Jos omaishoito ei innosta, vaihtoehtoiskustannukset muista hoidon järjestämistavoista moninkertaiset
- Laajempi kysymys kuin sopimusomaishoito: 50 000 sopimusomaishoitajaa / 350 000 pääasiallista läheis- ja omaishoitajaa
- Läheis- ja omaishoitostrategiat tarvitaan kansallisesti ja hyvinvointialueilla
- Tällä hetkellä palveluiden supistaminen ja leikkaaminen kasaavat vastuuta omaishoitoon
- Omaishoidon pitäisi olla vapaaehtoinen valinta
- Omaishoito ei ole aina oikea ratkaisu

Omaishoitajalle vähemmän pakkoa ja enemmän mahdollisuuksia